

บทที่ 14

ภูฐาน'

ชาวภูฐานปัจจุบันซึ่งเรียกว่าดรูคปะ (Drukpas) ไม่ใช่เป็นพลเมืองดั้งเดิมของประเทศไทย และอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ในภูฐานก็มีไปอาณาเขตดั้งเดิมเมื่อพันปีมาแล้ว อย่างไรก็ตามก็ได้มีผู้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ตอนต้นไว้หลายทฤษฎี ทฤษฎีหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยนี้แต่เดิมเป็นที่อาศัยของชนเผ่าอินโด-มองโกลอยด์ ข้อสนับสนุนสำหรับเรื่องนี้ก็ตรงที่ได้พบพิธีกรรมโบราณ ภาพเขียนสีน้ำ และเครื่องมือดนตรีของชาวภูฐานมีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเดียวกันนี้ของอาณาจักรอินโดโบราณ อย่างไรก็ตามประเด็นที่เหมือนกันนี้เป็นผลมาจากอิทธิพลของคำสอนพุทธของริเบตที่มีต่อภูฐาน ซึ่งคำสอนพุทธจากริเบตก็ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียอีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้ก็ยังมีข้ออ้างอีกว่า อาณาบริเวณที่เป็นประเทศภูฐานในปัจจุบันนี้ถูกปกครองโดยหัวหน้าเผ่าต่าง ๆ กันมาก บางคนก็มีเชื้อสายชาวอินเดีย และมีความจงรักภักดีต่อผู้ปกครอง Kamrup (อัสสัม) นี้ก็เป็นเหตุผลพอฟังได้ แต่ก็ไม่มีข้อพิสูจน์ทางประวัติศาสตร์ที่เด่นชัดที่จะสนับสนุนทฤษฎีนี้ อันที่จริงและแน่นอนและเป็นที่ยอมรับกันก็คือ ภูฐานได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากวัฒนธรรมอินเดีย แม้ว່ามันจะเป็นอิทธิพลที่รับผ่านจากริเบตก็ตาม กล่าวคือ การเข้ามาของคำสอนจากริเบตได้เริ่มมีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 แล้ว ขณะที่ริเบตกำลังเป็นเพื่อนบ้านที่มีอำนาจมากขึ้นก็เป็นเวลาเดียวกับที่บรรดาหัวหน้าเผ่าต่าง ๆ ตามแคว้นแคว้นต่าง ๆ ของภูฐานกำลังเสื่อมอำนาจ

14.1 ประวัติศาสตร์ตอนต้น

ประวัติศาสตร์ตอนต้นของภูฐานมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับคำสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคำสอนพุทธ หลักฐานชิ้นแรกที่น่าสนใจได้ว่ามีอิทธิพลพุทธคำสอนในประเทศไทยนี้ก็คือ เหตุการณ์ในรัชสมัยของกษัตริย์ลัทธิสงฆ์ แคมโป (Strongtsen Gampo) แห่งริเบต ผู้ซึ่งประกาศเอาคำสอนพุทธเป็นคำสอนประจำชาติริเบตและสร้างวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก

ทั้งในประเทศทิเบตและในดินแดนใกล้เคียง ซึ่งรวมทั้งดินแดน 2 แห่งในภูฏาน คือ คิยู (Kyichu) ในหุบเขาปารุ (Paro) และสัมปา ฮักหัง (Jampa Ihakhang) ในหุบเขา บัมหัง (Bumthang)

สิ่งที่แสดงถึงอิทธิพลของคำสอนพุทธในภูฏานอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประวัติ คำลัทธิในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 9 คือ นักบุญชาวอินเดียที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่งชื่อคุรุ ปัทมสัมภวะ (Guru Padmasambhava) มีฉายาว่า "Lotus Born" ได้ชื่อว่าเป็นผู้ก่อตั้งคำสอนพุทธ ในทิเบต (คำสอนของเขาชื่อเรียกว่า "Nyingma") ท่านผู้นี้ได้เดินทางมาเยือนภูฏาน ถึงสองครั้ง ครั้งแรกก็โดยการเชิญของบุคคลซึ่งนิยายถึงประวัติคำลัทธิชื่อสินธุ ราชา (Sindhu Raja) ซึ่งเป็นกษัตริย์อินเดียเชื่อกันว่า เป็นผู้ปกครองที่บัมหัง เรื่องราวการเดินทางมาเยี่ยมภูฏานของคุรุ ปัทมสัมภวะ นั้นอยู่ในตำนานซึ่งรวบรวมโดย Gelong Nyerchen Drepa และได้รับการแปลโดย Michael Aris ตั้งมีลัระตั้งนี้คือ พระเจ้า ลินธุ ราชา ซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองแคว้นหนึ่งของอินเดียได้หนีออกจากแคว้นของพระองค์เพราะ เกิดกบฏ และได้เข้ามาที่ Chakhar ในบัมหัง เมื่อมาถึง ณ เมืองนี้ก็ได้สร้างประสาทรายาว 9 ชั้นขึ้น ในระยะนี้ได้มีเรื่องขัดแย้งทางพรมแดนระหว่างอินเดียกับมอน (Mon) (ชื่อเดิมของ ภูฏาน) ลินธุ ราชา ยกกองทัพเข้ารุกรานกษัตริย์ Nawoche ผู้ซึ่งมีดินแดนติดต่อกัน ใน ระหว่างสงคราม โอรสของราชาชื่อ Tala Membar ก็ลี้ภัยมาภูฏานและเอาผู้คนไปยึด ครองดินแดนต่าง ๆ ได้ตั้งนี่คือ Darje Drag ในทิเบต, Khangsar ใน Mon, Lingor ใน Hor ใน Sindhapari ในอินเดีย แม้ว่า Tala จะมีอาณาศักรกว้างใหญ่ไพศาล ดังกล่าวนี้ แต่ในที่สุดพระองค์ก็ถูกกษัตริย์ Nawoche ฆ่าตายเมื่ออายุได้ 20 ปี เพื่อเป็นการ แก้แค้น ลินธุ ราชา ก็ยกกองทัพและเข้าทำการเผาที่ตั้งมั่นของกษัตริย์ Nawoche ก็ตอบแทน โดยการเข้ายึดป้อม 20 แห่งของสินธุ ราชา ฝ่ายสินธุ ราชาก็ฆ่าผู้ติดตาม กษัตริย์ Nawoche 16 คน และฆ่าหัวหน้าเสนาบดีคนหนึ่งพร้อมบุตรชายอีกด้วย หลังจากนั้นมาก็มี ข่าวลือไปทั่วว่า ถ้ำบอน (Bons) ประลပ်ความสำเร็จ อินเดียก็จะถูกพิชิตถ้าอินเดีย ประลပ်ความสำเร็จ บอนทั้งหมดก็จะถูกพิชิต

ลินรุ ราชา มีความเดือดดาลเมื่อสูญเสียลูกชายไป พระองค์จึงเตรียมการ
แก้แค้นโดยที่ไม่ได้ทำการบวงสรวงต่อภูตผีวิญญาณที่เคยคุ้มครองอยู่ เป็นผลให้เทวดา ปีศาจ
นาคา ไม่พอใจขัดเคือง ภูตผีวิญญาณและเทวดาเหล่านี้จึงพากันโกรธแค้น ลินรุ ราชา และ
ทำการลงโทษโดยทำให้ลินรุ ราชา เจ็บป่วยจนไม่มีหนทางรักษาได้ ขณะนั้นมีเข้าครองแคว้น
เล็ก ๆ ที่พรมแดนได้มาบอกแก่ลินรุ ราชา กษัตริย์ Nawoche ฆิ lamī องค์หนึ่งชื่อ
บัทมสัมภาวะ เป็นชาวอินเดียมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากสามารถรักษาพระองค์ให้หายได้ ลินรุ
ราชาก็เชื่อและส่งคนพร้อมกับทองคำมงไปให้แก่บัทมสัมภาวะ และเชิญมายังพระราชวังที่
Chakhar และขอร้องให้รักษาให้หายและพระองค์จะตอบแทนให้ทุกอย่างที่บัทมสัมภาวะ ต้องการ
บัทมสัมภาวะ ก็ทำพิธีนั่งสมาธิติดต่อกับวิญญาณเหล่านั้น และในที่สุดก็ช่วยทำให้ลินรุ ราชา หาย
จากความเจ็บป่วยได้เป็นปลิดทิ้งแล้ว ครู บัทมสัมภาวะ ก็ได้ชี้แจงเหตุผลถึงความยุ่งยากที่เกิด
ขึ้นระหว่างลินรุ ราชา กับ Nawoche ว่าการทะเลาะวิวาทระหว่างท่านทั้งสองนำความ
หายนะและความตายให้เกิดแก่คนทั้งสองฝ่ายเพื่อให้วิญญาณเหล่านี้มีความส่วยก็ขอให้เลิกทะเลาะ
วิวาทกันเสีย และให้เป็นมิตรกันตลอดไป และทั้งสองฝ่ายก็ตกลงตามที่ครู ขอร้อง และมีการ
กล่าวคำสาบานต่อกันว่าจะเป็นมิตรกันตลอดไป มีการปักเสาหินไว้ตรงพรมแดนมิให้ฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายใดลูกล้ำเข้าไป ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนภูตผีวิญญาณจะลงโทษทันที แล้วทุกฝ่ายก็สาบานกัน หลังจาก
นั้นทุกฝ่ายก็แยกย้ายกันไป ครูก็เดินทางกลับอินเดีย

14.2 อิทธิพลของริเบตต่อภูฐาน

ตามตำนานปรากฏว่าอิทธิพลของริเบตมีมากต่อภูฐานนับได้เริ่มต้นเมื่อต้นคริสต์
ศตวรรษที่ 9 เมื่อกองทหารของริเบตได้บุกเข้าไปในภูฐาน ตามคำเชื้อเชิญของชาวภูฐาน
เพื่อให้ไปขับไล่ผู้บุกรุกจากอินเดีย ครั้นเมื่อชาวริเบตทำงานสำเร็จแล้ว ก็หายอ้อมกลับประเทศ
ใหม่ เพราะติดใจภูฐาน ดังนั้น จึงมีชาวริเบตอยู่ในภูฐานตั้งแต่บัดนั้น ต่อมาได้มีการฆ่า
พระภิกษุสงฆ์เป็นจำนวนมากโดยพวก BONS ในริเบต ทำให้ชาวริเบตอพยพเข้ามาในภูฐาน
มากขึ้น จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 เมื่อ Ngawang Namgyal ขึ้นปกครองภูฐาน

ทำให้อิทธิพลและการอพยพของชาวธิเบตลดน้อยลงไป อย่างไรก็ตาม ภายใต้อิทธิพลและอิทธิพลของชาวธิเบตที่อพยพเข้ามาในบริเวณนี้ ได้มีการเคลื่อนไหวของพวกลามะจากธิเบต ส่วนใหญ่ก็มา เพื่อเผยแพร่คำสอนพุทธในอาณาจักรบริเวณตะวันตกและตอนกลางของภูฏาน

การเข้ามาของลามะจากธิเบตนั้นมากันหลายนิกาย และมามากขึ้นในระยะศตวรรษต่อมา ลามะที่มีชื่อเสียงซึ่งเป็นลัทธิสะ-ปะ-ลามะ (Sakya-pa-lama) ชื่อ Trinley Rabgyang เดินทางมาภูฏาน ในตอนครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 15 และได้มาสร้างวัดขึ้นหลายแห่ง แม้ว่า อิทธิพลนิกายของเขาจะมีช่วงระยะเวลาที่สั้นก็ตาม พวกลามะนิกายตันตริก (Tantrik lamas) ได้เดินทางมากันเป็นจำนวนมากและมาพำนักอยู่ในภูฏานตะวันตก พวกนี้มาเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 12-14 อิทธิพลของลามะพวกนี้มีมากที่สุดทีเดียวในคริสต์ศตวรรษที่ 15 Terton Pemalingpa เชื่อกันว่าเป็นคุรุบทมสัมภวะมาเกิดใหม่ในบังทัง เขาได้แสดงการร่ายรำให้เห็นถึงชีวิตบนสวรรค์ซึ่งจะนำประยาชนไปสู่สวรรค์ในชีวิตหน้า ชีวิตบนสวรรค์ก็จะเป็นเครื่องดึงดูดใจของทุกคำสอนที่เดียว ผู้สืบต่อจาก Pemalingpa ก็ประสบความสำเร็จอย่างงดงามในประเทศแห่งนี้ และอ้างว่า Jigme Namgyal ซึ่งเป็นปู่ของปู่ของกษัตริย์องค์ปัจจุบันของภูฏานนี้สืบเชื้อสายจาก Pemalingpa

ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 13 นิกายดรุคปะ (Drukpa) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของนิกายหมวกแดง (Red Cap) ได้เข้ามาในภูฏานโดยลามะ ฟาโจ (Lama Phajo) ซึ่งเป็นคำนำขวัญของ Sangye Onre ผู้ซึ่งเป็นล่าวกของ Yeshe Dorje เป็นผู้ก่อตั้งนิกายคนหนึ่งชื่อของนิกายนี้เอามาจากความเห็นตัวมังกรในท้องของ Yeshe Dorje ในขณะที่เขากำลังสร้างวัดอยู่ตามตำนาน คุรุ บทมสัมภวะ ได้ทำนายไว้แต่แรกไว้ว่า ล่าวกคนหนึ่งชื่อ Yeshe Dorje จะมาที่หุบเขามงคัลแห่งนี้และจะสร้างวัดขึ้นที่นั่น

ภายหลังจากที่คำสอนพุทธเสื่อมลงในอินเดีย ธิเบตก็ไม่ได้ยึดอินเดียเป็นผู้นำทางคำสอนของตนอีกต่อไป ดังนั้นในระยะนี้จึงเกิดนิกายต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย และมีการ

แข่งขันกันเพื่อจะได้เป็นใหญ่ในทิเบต ในที่สุดนิกายหมวกเหลืองหรือเรียกว่า Geluk-pas ซึ่งมี Dalai Lama เป็นหัวหน้า ซึ่งเป็นนิกายที่ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยนักปฏิรูปชาวทิเบตที่มีชื่อเสียงชื่อ Tshongkhapa ก็สามารถทำให้นิกายอื่น ๆ ไปสร้างอิทธิพลใหม่ในขณะเดียวกันก็เป็นผลให้นิกายหมวกแดงหรือ Kagyu-pas ต้องถอนร่นตัวเองไปอยู่ทางใต้และมามีอิทธิพลที่เข้มแข็งอีกในภูฏานเนเนปาล และสิกขิม

ในขณะที่นิกายต่าง ๆ จากทิเบตพยายามแข่งขันกันแย่งชิงความเป็นใหญ่ในภูฏาน ในที่สุดก็มี Drukpas สามารถเอาชนะได้ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ผู้สร้างอำนาจและอิทธิพลดีก็คือ Ngawang Namgyal แห่งราชวงศ์ Gya ที่ Ralung ในทิเบต กล่าวกันว่าสืบเชื้อสายโดยตรงจากน้องชายของ Yeshe Dorje (เป็นผู้ฝังของผู้ก่อตั้งนิกาย) Ngawang Namgyal เป็นผู้ที่มีพรสวรรค์สูงส่ง และมีสติปัญญาฉลาดเฉลียวแหลม เขาอ้างว่าตนเป็น Pema Karpo แห่ง Ralung กลับชาติมาเกิด ซึ่งถือว่าเป็นนักปราชญ์และนักบุญที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของนิกาย Drukpa แต่เมื่อเขาพบคู่แข่งเข้า ทำให้เรื่องความเชื่อของการเกิดใหม่ดังกล่าวนี้เสื่อมไป เขาจึงต้องหนีออกจากทิเบตและเข้าไปในภูฏานในปี 1616 ที่ภูฏานเขาก็สามารถสร้างอิทธิพลอาณาจักรและอิทธิพลทางคำสอนไว้ได้ และเขาได้เป็นที่รู้จักกันในนามของ Shabdung Rimpoche หรือ Dhārma Raja ในระหว่างที่ปกครองภูฏานอยู่ 35 ปี เขาได้ทำลายกองทัพอของ Deba Tsangpa แห่งทิเบตสำเร็จ ยัยชนะครั้งนี้ได้สร้างมิติใหม่ให้แก่อำนาจและอิทธิพลของพระองค์ ในที่สุดพระองค์ก็ได้ทำลาย Deba และครอบครัวของ Deba โดยอาศัยพิธีกรรมของนิกายตันตริกนั่นเอง พระองค์ยังแต่งตั้งบทรำอีกหลายประเภทและตีความใหม่ให้กับการรำร่ายแบบเก่า

14.3 ภูฏานในสมัยของ Ngawang Namgyal

พระองค์ยังได้นำเอาระบบการปกครองแบบทวีระบบที่เรียกว่า chhosi เข้ามาใช้ ซึ่งเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับลามะ ทั้งด้านคำสอนและทางโลก บางครั้งธรรมราชา

จะมอบหมายหนึ่งให้กับหัวหน้า Khenpo (หรือเจ้าวัด) ทำหน้าที่ทางด้านคำสอนแทนพระองค์
ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับอาณาจักรธรรมราชา พระองค์ก็จะแต่งตั้ง Deba Raja ให้ทำหน้าที่
ทางด้านปกครองโดยทั่ว ๆ ไป และยังจัดหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทางโลกด้านอื่น ๆ ให้กับ Deba
Raja ทำอีกด้วย อันที่จริงแล้วในระยะเริ่มแรกนั้น Deba Raja หลายคนที่อยู่ภายใต้
อิทธิพลของวัด แต่ต่อมา มีการตีความคำว่า chhosi เสียเป็นอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งการตี
ความใหม่นี้ก็คือยอมรับว่าทั้งลามะและฆราวาสต่างก็สามารถเกี่ยวข้องได้ทั้งการปกครองของ
ประเทศทั้งด้านคำสอนและบ้านเมือง

Ngawang Namgyal เป็นผู้สร้างที่ยิ่งใหญ่เป็นผู้สร้างวิหาร (dzong) ที่เก่า
แก่ที่สุดในภูฏานคือ วิหาร Simtokha ซึ่งตั้งอยู่ตรงทางเข้าของหุบเขา Thimpher
พระองค์ยังได้สร้างวิหาร Punakha ที่มีชื่อเสียงอีกด้วย และได้ทำ Punakha เป็นนคร
หลวงยามเหมันต์ ส่วนนครหลวงยามวันนั้นก็คือ Thimphu ณ ที่ Thimphu นี้เองเป็นที่
พระองค์ใช้ระบบการปกครอง ทวีระบบที่มีชื่อเสียงของพระองค์ ปัจจุบันนครหลวงย้าย
ไปที่ Thimphu แล้ว แต่ Punakha ก็ยังคงใช้ประกอบพิธีสำคัญ ๆ เช่น การสถาปนา
พระเจ้าแผ่นดินและหัวหน้าลามะ (chief Lama) คือ Je Khenpo ก็ยังคงปฏิบัติในวิหาร
Punakha เท่านั้น ยังมีวิหาร Wangdi phodrang และวิหาร Tashi chho ซึ่งพระองค์
สร้างไว้ที่ Thimphu ที่เป็นสถานที่ใช้ประกอบคำสอนพิธีของรัฐอีกด้วย พระองค์ยังสร้างวิหาร
Drukgyel ในปารุ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงชัยชนะครั้งหนึ่งของพระองค์เหนือข้าวริเบต

อำนาจของ Ngawang Namgyal หรือ Shabdung Rimpoche เป็นที่ยอมรับ
กันโดยทั่วไปในหมู่ของรัฐประเทศเพื่อนบ้าน และพระองค์สามารถตีกองทัพอันมืมาที่ส่งมา
โดย Gusbi Khan ได้สำเร็จ Gushi Khan เป็นหัวหน้าเผ่ามองโกลผู้ซึ่งได้มาบดขยี้กอง
ทัพของพวก Tartar ที่ได้รับการสนับสนุนจากนิกาย "หมวกแดง" มาแล้ว และพระองค์
ก็ได้แต่งตั้ง Dalai Lama องค์ที่ 5 ขึ้นในริเบต ชัยชนะของพระองค์ครั้งนี้ทำให้พระองค์
มีอำนาจมากที่สุด เป็นผลให้ริเบตที่พยายามที่จะเล่นงานพระองค์ต้องพ่ายแพ้เล็มออกไป และใน

ที่ลุดก็ตั้งยอมรับอำนาจของพระองค์

Ngawang Namgyal เป็นผู้ปกครองคนแรกที่สร้างระบบกฎหมายและการปกครองให้กับภูฏาน พระองค์ทำให้ระบบการปกครองของธิเบตเข้มแข็งขึ้นด้วยการใช้ระบบ dzongs ในภูฏาน ในตอนเริ่มต้นก็แบ่งภูฏานตะวันตกออกเป็นหลาย dzongs ก็แต่งตั้ง penlop (ข้าหลวง) หรือเรียกว่า dzongpon (ผู้บังคับการป้อม) ประจำในแต่ละ dzong ดินแดนเหล่านี้ก็มีการแบ่งย่อยลงไปอีก กฎหมายของประเทศแห่งนี้ใช้หลักกฤษฎีกาทางคำสาป 10 ข้อ และกฤษฎีกาทางโลกอีก 16 ข้อ ซึ่งเป็นกฤษฎีกาของพระเจ้า Strongsten Gampo แห่งธิเบต

14.4 ภูฏานภายหลังสมัยของ Ngawang Namgyal

พอพ้นสมัยของ Ngawang Namgyal ผู้เข้มแข็งไปแล้ว ประเทศภูฏานก็ค่อย ๆ ตั้งลงสู่ความไม่สงบ กล่าวคือ ระบบการปกครองแบบ Deba Rajas นี้ได้ทำให้เกิดการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันในหมู่เหล่านั้น จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาประมาณ 250 ปี Deba Rajas มากกว่า 50 องค์ในช่วงนี้ภูฏานก็ยังมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนบ้านอีกด้วย ถึงแม้ว่าจะมีความรุ่งเรืองภายในดังกล่าว ประเทศภูฏานก็ยังรักษาเอกราชของตนไว้ได้ และยังคงพยายามต่อสู้กับการรุกรานของประเทศเพื่อนบ้านไว้ได้อย่างแข็งขัน

ในปี 1697 ภูฏานถูกโจมตี 3 ด้านจาก Zhazang Khan หัวหน้าเผ่ามองโกลของธิเบตตอนกลาง 3 ด้านนั้นคือ Paro, Bumthang และ Tashigang แต่แล้วทัพมองโกลก็ถูกตีพ่ายแพ้ไป อย่างไรก็ตาม ก็มีศึกมาจากธิเบตอีกก็คือปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับการเกิดใหม่ของ Shabdung Rimpoche ได้ทำให้เกิดสงครามล้างผลาญกันระหว่างภูฏานกับธิเบตอีกใน ค.ศ. 1730 ในที่ลุดธิเบตก็ล้มารยึดครองดินแดนบางส่วนของภูฏานไว้ได้ มีการลงนามสงบศึกกัน โดยภูฏานยินยอมส่งผู้แทนไปยัง Lhasa เพื่อแสดงความคารวะและขอขวัญกำลังใจแก่รัฐบาลธิเบต ระบบนี้เป็นที่รู้จักกันคือ lochak ซึ่งปฏิบัติมาจนถึง

ค.ศ. 1951 และมายกเลิกเมื่อจีนได้เข้าครอบครองทิเบต

นอกจากนี้ภูฐานก็ยังมีเรื่องขัดแย้งกับรัฐอินเดีย Cooch Behar ซึ่งขึ้นอยู่กับ
แคว้นเบงกอล ความขัดแย้งสืบเนื่องมาจากแต่ละฝ่ายต่างก็อ้างสิทธิเหนือดินแดนตามชายแดน
ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ครั้นเมื่ออำนาจของโมกุลเสื่อมลง ในระยะต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18
เป็นเหตุให้ภูฐานเป็นต่ออย่างสิ้น Sonam Lhendup เป็นที่รู้จักกันในนามของ Shidar
และภายหลังได้เป็น Deba Raja ใน ค.ศ. 1768 ก็ได้ดำเนินนโยบายยึดคืน Cooch
Behar เป็นการใหญ่

ใน ค.ศ. 1772 Raikat Ramnarayan ผู้ครอง Cooch Behar ถูกฆ่า
ตาย โดยฝ่ายที่แย่งชิงอำนาจ เหตุการณ์นี้ได้เปิดช่องทางให้กับภูฐาน กล่าวคือ Shidar
ได้เข้าโจมตี Cooch Behar และแต่งตั้งผู้ปกครองแคว้นเสียเอง ต่อมาไม่นานใน Cooch
Behar ก็เกิดสงครามการสู้รบราชสำนักขึ้นอีก Shidar ก็ได้ส่งกองกำลังจำนวนมาก
ภายใต้การบังคับบัญชาของหลานชายของเขา เข้ายึดนครหลวง และแต่งตั้งคนของตนขึ้นครอง
บัลลังก์ กลุ่มที่แย่งชิงอำนาจที่เลวร้ายที่สุดใน Cooch Behar ซึ่งนำโดย Khagendranarayan
ได้ร้องเรียนต่ออังกฤษในอินเดียเพื่อขอความช่วยเหลือ ซึ่งก็พร้อมที่จะช่วย ขณะนั้น Warren
Hastings ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษในอินเดียขณะนั้นก็ตระหนักว่า อังกฤษมีความจำเป็น
ที่จะต้องเข้าควบคุม Cooch Behar ดังนั้น เมื่อได้รับคำร้องเรียนก็รีบเร่งส่งกองกำลังไป
ช่วยทันที ด้วยความช่วยเหลือครั้งนี้ จึงเป็นผลให้ยอมรับอำนาจของบริษัทอังกฤษอินเดียตะ
ออกเหนือแคว้น Cooch Behar ตามสนธิสัญญาที่ทำกันในกัลกัตตา Khagendranarayan
ยินยอมขดไข้ค่าใช้จ่ายสำหรับกองกำลังที่ส่งไปช่วยเขา และยินยอมให้รายได้ของรัฐครึ่งหนึ่ง
ให้กับชาวอังกฤษในภูฐานอีกด้วย ส่วน Shidar ก็ไม่สามารถที่จะตอบโต้กับกองทหารของ
อังกฤษได้ และในขณะเดียวกันก็ถูกปฏิวัติซ้อนขึ้นในภูฐานจึงทำให้เขาต้องล่าถอย

ในสมัยของ Panchen Lama III ภูฐานได้ทำสนธิสัญญาล้านติภาพกับ Warren Hastings ในวันที่ 25 เมษายน ค.ศ.1774 ตามสนธิสัญญาดังกล่าวนี ภูฐานจะต้องเคารพดินแดนของอังกฤษในอินเดีย นอกจากนี้สนธิสัญญาดังกล่าวยังนำมาซึ่งการ เริ่มต้นความสัมพันธ์ของอังกฤษต่อเส้นทางการค้าผ่านหิมาลัยไปยังริเบตอีกด้วย ซึ่งสิ่งนี้ได้มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อความสัมพันธ์ระหว่าง อังกฤษกับภูฐานในสมัยต่อมา

ในอีก 2-3 ปีต่อมา Hastings ได้ส่งเจ้าหน้าที่ของเขา 2 คน คือ George Bogle ในปี 1774 และ Alexander Hamilton ใน ค.ศ.1776 ไปยังริเบตและภูฐานตามลำดับ Bogle ประสบความสำเร็จในการชักชวนให้ Deba Raja ยินยอมให้ใช้เส้นทางค้าขายผ่านภูฐานไปยังริเบตได้ Captain Samuel Turner ได้แวะเยี่ยมภูฐาน ค.ศ.1783 แต่เขาไม่สามารถเรียกร้องให้ภูฐานอ่อนข้อยินยอมในเรื่องอื่น ๆ ได้อีก ใน ค.ศ.1785 อังกฤษก็ตกลงยกดินแดน Falakata ให้กับภูฐานเพื่อเป็นการแสดงไมตรี

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 เกิดสงครามระหว่างเนปาลกับริเบตขึ้นซึ่งชาวริเบตสงสัยว่า การสงครามครั้งนี้จะมีอังกฤษเข้าไปมีส่วนรู้เห็นด้วย สงครามดังกล่าวนี้แน่นอนทีเดียวที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างอังกฤษกับริเบต ผลประโยชน์ของอังกฤษในภูฐานก็ลดน้อยลงไปอันเนื่องมาจากการขัดขวางการค้าดังกล่าวและความไม่มั่นคงภายใน ภูฐานความอ่อนแอของอำนาจ Deba Raja ในภูฐานเป็นเหตุให้หัวหน้าท้องถิ่นพากันมีอำนาจมากขึ้น และได้เข้าบุกรุกขยายแดนของฮัลลัม ซึ่งเรียกว่า Duars ซึ่งเป็นของกษัตริย์อหัมแห่งฮัลลัม และในที่สุดก็ถูกกองกำลังยึดได้ การกระทำดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างภูฐานกับอังกฤษอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออังกฤษได้เข้าผนวกฮัลลัมใน ค.ศ.1826

ในปี 1838 อังกฤษก็ได้พยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการค้ากับภูฐานอีกโดยส่งกัปตัน R.B. Pemberton ไปเจรจา ซึ่งก็ประสบความสำเร็จทั้ง ๆ ที่ครั้งแรกภูฐาน

ไม่ได้ตั้งใจต้อนรับคณะของกัปตันผู้ดี Pemberton สามารถชักชวนให้ Deba Raja เขิน
สัญญาได้ แต่แล้วความพยายามของเขาก็ต้องล้มเหลวเพราะ Penlop of Tongsa ผู้ซึ่ง
มีอำนาจมากที่สุดในการปกครอง อนุญาตให้เข้าทำการขัดขวาง ดังนั้น เมื่อเขาเดินทางกลับ
อินเดีย เขาก็ได้เสนอต่อรัฐบาลให้โยนนโยบายที่แข็งกร้าวซึ่งรวมทั้งให้เข้าผนวกดินแดน
Duars ซึ่งถูกรักษาปิดครองอยู่นั้นเป็นการถาวรเสียเลย ยังไม่ทันไรรัฐบาลก็รับสัมปทานชาวอังกฤษ
เป็นขេลยเสีย หนึ่งสิ่งเป็นเหตุให้อังกฤษใช้เป็นข้ออ้างเข้าผนวก Duars ในปี 1841 และ
อังกฤษยินยอมชดเชยเงินค่าให้ปีละ 10,000 รูปีแก่รัฐบาล

ทั้ง ๆ ที่มีเรื่องขัดแย้งกันภายในรัฐบาล แต่สถานการณ์ก็กลับเป็นประโยชน์ต่อ
นโยบายการทูตของอังกฤษ กล่าวคือรัฐบาลยังต้องถูกทอดทิ้งให้จัดการภายในเองเพราะอังกฤษ
ยังมีภาระยุ่งยากกับอินเดียอันเนื่องมาจากกบฏช็ูปอยและความยุ่งเหยิงต่าง ๆ ที่ชาวอินเดีย
ก่อกวนขึ้นเป็นการต่อต้านการปกครองของอังกฤษ อำนาจส่วนกลางในรัฐบาลขณะนั้นก็ไม่สามารถ
จะควบคุมประเทศได้ทั้งนี้เนื่องมาจากสงครามกลางเมืองนั่นเอง สถานการณ์เลวร้ายลงไป
อีกจนรัฐบาลกลางไม่สามารถจะควบคุมไว้ได้อีกต่อไป ใน ค.ศ. 1863 Ashley Eden เป็น
Secretary ของรัฐบาลที่เบงกอล ถูกส่งเป็นตัวแทนไปยังรัฐบาล เพื่อไปชักชวนรัฐบาลให้
ยอมรับบทบาทของอังกฤษมากขึ้น ตามหลักฐานของอังกฤษ กล่าวว่าขบวนการกบฏช็ูปอยได้ไปถึง
Punakha ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1864 ภายหลังจากที่ได้ประสบกับความล้มเหลวอัน
มากมายหลายประการ อย่างไรก็ตามชาวภูฏานก็อ้างว่ามีปฏิกริยาของอังกฤษที่เป็นไป
เช่นนั้นสืบเนื่องมาจากความเข้าใจผิด

อย่างไรก็ตาม Deba Raja ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของ Tongsa Penlop
โดยสิ้นเชิง และ Eden ก็ถูกบังคับให้เซ็นสัญญายินยอมถอนตัวออกจากดินแดนทั้งหมดก็
ที่ภูฏานอ้างสิทธิ์ เมื่อ Eden เดินทางกลับ รัฐบาลของอังกฤษในอินเดียปฏิเสธการเซ็นสัญญา
ดังกล่าว และประกาศสงครามกับภูฏานทันที ภูฏานทำการต่อสู้อย่างแข็งขัน แต่ในที่สุดก็
พ่ายแพ้อังกฤษ และถูกบังคับให้ลงนามในสนธิสัญญา เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1865 ซึ่งเรียกว่า

Treaty of Sinchula เป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับภูฏาน ตลอดมา การยอมจำนนของภูฏานในครั้งนี้ ก็คือยินยอมให้มีการค้าเสรี ยินยอมให้อังกฤษมีสิทธิจัดการเกี่ยวกับกรณีพิพาททุกประเภทอาจเกิดขึ้นระหว่างภูฏานกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ เพื่อเป็นการตอบแทนอังกฤษก็ให้เงินอุดหนุนจำนวนหนึ่งแก่ภูฏาน เพื่อเป็นการขยับขยายไม่ให้ภูฏาน เกี่ยววสันต์ละคมบ้านเรือนของชาวอินเดียนอีกต่อไป

ความพ่ายแพ้ของภูฏานครั้งนี้ก็ยิ่งทำให้ลัทธิ Debha Raja ที่ไม่ขึ้นคงอยู่แล้ว ยังเสื่อมลงเร็วขึ้น และศัตรูภายในซึ่งได้แก่พวก Penlops แห่ง Tongsa และ Paro บัดนี้ ก็ได้เข้ายึดอำนาจส่วนกลางไว้ ต่อมา Jigme Namgyal ซึ่งเป็นปู่ของปู่ของกษัตริย์ องค์ปัจจุบันนี้ ก็ได้มีอำนาจมากขึ้นและได้กลายเป็น Debha Raja ใน ค.ศ. 1870 และมีชัยชนะเหนือ Drongpon แห่ง Wangdiphodrang เมื่อพระองค์ทรงพระเยาว์ใน ปี 1874 ก็แต่งตั้งน้องชายคือ Kyitselpa เป็น Debha ต่อมา และผู้เป็นน้องชายผู้นี้ก็ได้อำนาจปกครองร่วมกันระหว่าง Paro Penlop และ Punakha Dzongpon พ่ายไปได้ และทั้งสองก็ได้หลบหนีภัยไปอยู่ที่อินเดีย ดังนั้น ผู้ปรากฏนามของอำนาจทางการเมืองของราชวงศ์ปัจจุบันนี้คือ Jigme Namgyal ผู้ซึ่งรู้จักกันในนาม Debha Nagpo หรือ Black Debha

14.5 ภูฏานสมัยของ Ugyen Wangchuck

Ugyen Wangchuck โอรสของ Jigme Namgyal ได้เป็น Paro Penlop เมื่ออายุได้ 15 และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเป็น Tongsa Penlop จากปี 1881-1904 ในปี 1884 พระองค์ได้โจมตีคู่แข่งของพระองค์สองคนพ่ายแพ้ไปคือคนหนึ่งถูกฆ่าตายในการรบ และอีกคนหนึ่งหนีไปยังธิเบต ชัยชนะครั้งเดียวของ Ugyen ทำให้เขากลายเป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุด และเป็นกษัตริย์ที่มีคุณธรรมมากที่สุดในประเทศ การที่ภูฏานเข้มแข็งขึ้นมาโดยมีผู้นำที่ล้ามากรเช่นนี้เป็นสิ่งที่อังกฤษต้องการ เพราะอังกฤษมองเห็นว่า อังกฤษสามารถจะยกฐานะฐานะของตนในธิเบตได้ดีขึ้นเพื่อเผชิญกับอำนาจและอิทธิพลของรัสเซียที่กำลังขยายมาในบริเวณ

เอเชียตอนกลางนี้ ซึ่งอังกฤษสามารถทำได้โดยเพียงแต่ให้กองทัพของอังกฤษผ่านภูฐานไปโดยไม่ต้องมีอะไรเป็นสิ่งกีดขวาง Ugyen Wangchuck ก็ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการสนับสนุนของอังกฤษที่จะทำให้อำนาจของตนเข้มแข็งขึ้น ดังนั้น Wangchuck คอยระมัดระวังเรื่องผลประโยชน์ของอังกฤษในทิเบต และความสำคัญของภูฐานในทางยุทธศาสตร์ที่จะอาจจะส่งเสริมผลประโยชน์ของอังกฤษในทิเบต และยังคงหวังว่าจีนจะเข้ามาเล่นเกมส์ครั้งนี้ด้วย พระองค์จึงปฏิเสธข้อเสนอ ท้าไมตรีของจีนเสียอย่างมีชั้นเชิง เมื่อครั้งที่ Amban มาจาก Lhasa และตัดสินใจยื่นชะตาให้กับอังกฤษ

พระองค์ได้เดินทางร่วมกับคณะของอังกฤษภายใต้การนำของ Younghusband ไปยัง Lhasa ในปี 1903 และ ปฏิบัติตนเป็นสื่อกลางระหว่างอังกฤษและทิเบต เนื่องจากพระองค์และคณะชาวภูฐานที่เดินทางไปด้วยนั้นเป็นที่เคารพของชาวทิเบต จึงทำให้ Younghusband สามารถลงนามในข้อสัญญากับบรรดาพระชั้นสูงและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของทิเบตได้ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1904 ในการระลึกถึงบุญคุณของพระองค์ท่านอังกฤษจึงส่ง Claude White ซึ่งต่อมาเป็น Political officer ในลิกฮิบไปยังภูฐานเพื่อนำเอาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตำแหน่ง Knight Commander of India ถวายแก่ Ugyen Wangchuck White ได้รับความประทับใจอย่างยิ่งเมื่อได้พบกับบุคคลิกภาพของ Sir Ugyen และความรับผิดชอบอย่างสูงของพระองค์ในการที่จะปรับปรุงสถานการณ์ของประเทศและอาณาประชาราษฎร์ของพระองค์ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

White ได้บันทึกความประทับใจของเขาไว้ในขณะที่เขาพำนักอยู่ในภูฐาน ในหนังสือชื่อ Sikkim and Bhutan : Twenty-one Years on The North-East Frontier White ได้ใช้เวลาเป็นอันมากในการร่วมเดินทางไปกับ Sir Ugyen ในระหว่างที่เดินทางไปท่องเที่ยวตามท้องถิ่นเป็นเวลา 2 ครั้ง และเขาได้พบคุณลักษณะที่ดีที่หายากในตัวของ Sir Ugyen

Sir Ugyen เมื่อครั้งยังหนุ่มได้สมัครกับหญิงที่งามน่ารักยิ่งผู้หนึ่ง และให้ความรักใคร่อย่างมาก แต่เธอมาเสียชีวิตเสีย ภายหลังจากคลอดธิดาคนที่ 2 สร้างความเสียใจให้แก่ Sir Ugyen มาก ถึงกับล้มป่วยลง และภายหลังจากหายป่วยแล้วเขาก็ไม่สนใจกับเรื่องความสนุกสนานรื่นเริงอีกต่อไป เป็นคนที่รอบรู้ในประวัติศาสตร์ และตำนานประเทศภูฏานดี และได้รับการยกย่องว่าทรงเป็น "ยิ่งกว่าลามาเสียดีก" พระองค์เป็นบุคคลเดียวที่ White พบว่า ในภูฏานไม่มีใครอีกแล้วที่จะมีความสนใจอย่างจริงจังต่อกิจการของประเทศไม่ว่าจะเป็นกิจการภายใน หรือกิจการต่างประเทศได้เท่ากับพระองค์ และพระองค์ก็ไม่ทั้งดื่มและเล่นไพ่เครื่องดองของเมาอย่างอื่นเลย เป็นโชคดีของภูฏานที่ในภาวะที่เกิดความยุ่งยากนั้น ได้มีคนอย่าง Sir Ugyen เกิดขึ้น ภายหลังจากอังกฤษได้เข้ายึดครองพระองค์ไปยังอินเดียเพื่อไปร่วมงานพิธีต้อนรับ Prince of Wales ในปี 1906 และต่อมา Ugyen ก็ได้รับเกียรติ และ Prince of Wales พร้อมกับ Viceroy ได้เสด็จไปเยี่ยมตบแทนที่ภูฏาน

ความคิดของ Sir Ugyen ในการที่จะทำให้ประเทศมั่นคงด้วยการเล่นระบบกษัตริย์แบบสืบตระกูล (hereditary monarchy) ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จาก Claude White ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็น Political officer สำหรับภูฏานเป็นการตั้ง เพิ่มอีกตำแหน่งหนึ่งซึ่ง เดิมเป็น Political Officer สำหรับสิกฮิม เมื่อ Deba Raja Chhole Tulku Yeshe Ngodrup ลาออกจากตำแหน่งใน ค.ศ. 1907 บรรดาพระสงฆ์และหัวหน้าเผ่าต่าง ๆ ก็มีมติเอกฉันท์ให้เชิญ Sir Ugyen ขึ้นเป็นกษัตริย์องค์แรกของภูฏาน

เพื่อตักหน้าและตัดหน้าสนธิสัญญาที่จะมาปิดที่มั่นภูฏาน Claude White จึงเล่นอเนาะให้รัฐบาลอังกฤษเข้าแล้วงหาผลประโยชน์ในภูฏานมากขึ้นกว่า เดิม การเข้ามาของอังกฤษมิได้เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของภูฏาน และเข้ามาเพื่อเป็นผู้คอยแนะนำภูฏานในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ต่างหาก ซึ่งก็สามารถบรรลุผลได้ด้วย การขยายข้อความในสนธิสัญญาเก่าคือสนธิสัญญา Sinchula ในสนธิสัญญาฉบับใหม่ ซึ่ง

ลงนามกันที่ Punakha ในวันที่ 8 มกราคม ค.ศ.1910 รัฐบาลภูฏานยินยอมให้รัฐบาลอังกฤษเข้ามาให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจการต่างประเทศ จำนวนเงินอุดหนุนที่รัฐบาลอังกฤษจ่ายให้ภูฏานตามสนธิสัญญา Sonchula เพิ่มขึ้นจาก 50,000 รูปี เป็น 100,000 รูปี การลงนามในสนธิสัญญาเช่นนี้อาจจะเปลี่ยนลักษณะของภูฏานเป็นประเทศเอกราชได้ แม้ว่า รัฐบาลอังกฤษจะได้ประกาศว่าการลงนามในสนธิสัญญาใหม่ไม่ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย อินเดียก็ยอมรับภูฏานว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน

Sir Ugyen Wangchuck ภายในปี 1926 ซึ่งเป็นระยะที่พระองค์สามารถขจัดปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศได้สำเร็จแล้ว โอรสคือ Jigme Wangchuck ได้สืบราชสมบัติต่อมาและสิ้นพระชนม์ในปี 1952 พระองค์ได้ทำการปฏิรูปประเทศ จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต ผลงานของ Jigme ก็คือ พระองค์เริ่มโครงการเปิดโรงเรียนและโอสถศาลาขึ้นหลายแห่งและซ่อมแซมวัดวาอารามต่าง ๆ พระองค์ขอร้องให้อังกฤษคืน Dewangiri ให้แก่ภูฏานและขอร้องให้เพิ่มเงินสนับสนุน แต่อังกฤษไม่อนุมัติ

ภูฏานได้เปิดความสัมพันธ์กับอินเดีย (เมื่อได้เอกราช) โดยส่งผู้แทนไปยังเดลีในเดือนเมษายน ค.ศ.1948 และมีการลงนามในสนธิสัญญาระหว่างอินเดียกับภูฏาน เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ.1948 ตามสนธิสัญญา รัฐบาลอินเดียยินยอมคืนดินแดน Dewangiri ให้แก่ภูฏาน และยินยอมเพิ่มเงินอุดหนุนอีกเป็น 5 แสนรูปี ส่วนภูฏานก็ยินยอมให้รัฐบาลอินเดียเป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีนโยบายทางเศรษฐกิจร่วมกันอีกด้วย คือ เปิดให้มีการค้าเสรีกันระหว่างประเทศอินเดียและภูฏาน สนธิสัญญาดังกล่าวนี้ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ก่อนที่จะกล่าวถึงภูฏานต่อไปจะขอกล่าวสั้น ๆ เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญ ซึ่งอินเดีย ปากีสถาน พม่า ธิเบต และเนปาล ซึ่งกล่าวโดยย่อแล้ว ในระยะเวลาเดียวกันนั้น ทุกประเทศกำลังประสบกับความเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ทีเดียว บางประเทศ

ก็ประสบความล้มเหลวเป็นเป็นลู่แ แต่บางประเทศก็พบกับความยุ่งยาก พลังทางประชาธิปไตย
ในบางแห่งก็เจริญเติบโตดี แต่ในบางแห่งก็ต้องล้มลุกคลุกคลาน แต่ในที่สุด สังคมแบบระบบ
เจ้าขุนมูลนายในประเทศต่าง ๆ ก็ล้มเหลวแล้วโดยเรียบร้อย

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเหล่านี้แล้ว จะเห็นว่าภูฏานในระยะที่สิ้นสมัยของ
Jigme Wangchuck ใน ค.ศ.1952 นั้น กลับมีลักษณะแตกต่างไป กล่าวคือ ภูฏานไม่ได้
ประสบกับการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในครึ่งหลังของศตวรรษ หรือตั้งแต่ได้สถาปนาระบบ
ลัทธิราชาธิราชขึ้น สังคมของชาวภูฏานเป็นแบบระบบเจ้าขุนมูลนาย ซึ่งทุกสิ่งขึ้นอยู่กับ
กษัตริย์ผู้มีอำนาจมากมายเป็นที่น่าเกรงขาม เช่น ในบัมหิม ประชาชนหากจะเดินผ่าน
พระราชวังพร้อมกันม้าของเขาจะต้องคอยอดปากม้ามิให้ทำเสียงออกมารบกวน กษัตริย์ ตำรวจ
ของพระองค์เป็นกฎหมาย และพระองค์มีอำนาจมากถึงกับสามารถบันดาลให้มีชีวิตหรือบันดาล
ความตายให้แก่ประชาชนของพระองค์ได้เสมอ ใครก็ตามที่จะมาเฝ้าผู้พระพักตร์ของพระองค์
จะต้องหมอบกราบต่อพระพักตร์พระมหากษัตริย์ ตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ของประเทศจะต้อง
ตก แต่ล่ามฮิกของราชสำนักหรือไม้ก็ต้องตก แต่คนสนิทของพระมหากษัตริย์ นี้อาจจะเป็น
เพราะเหตุผลที่ต้องการความไว้วางใจและความจงรักภักดีต่อราชสำนักก็ได้ และเป็นเพราะ
ว่าระบบลัทธิราชาธิราชแบบนี้เฟื่องมีขึ้นนั่นเอง

ภูฏานก็เหมือนกับระบบเจ้าขุนมูลนายอื่น ๆ ตรงที่มีระบบทาส ส่วนใหญ่นิยม
ปฏิบัติกันในภูฏานตะวันออก ซึ่งเป็นอาณาเขตที่มีเจ้าของที่ดินผู้มั่งคั่ง และชนชั้นสูงของสังคม
อาศัยอยู่ คนจำพวกนี้มีทาสทำงานอยู่ในที่ดินของตนเป็นจำนวนมาก ทาสเหล่านี้ได้รับสิ่ง
ตอบแทนคือ ผลผลิต 1% ของผลผลิตที่ได้ทั้งหมดต่อปี และเสื้อผ้าปีละ 1 ชุด

แรงงานบังคับซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า "ula" นั้นก็มีอยู่ทั่วไปไม่เพียงแต่มีไว้เพื่อ
รับใช้ dzongs แต่ยังมีไว้เพื่อทำงานให้กับรัฐบาลประเภทอื่น ๆ อีก การเก็บภาษีสำหรับ
สามัญชนก็เป็นภาระที่หนักมาก ทั้งนี้เพราะประชาชนต่างก็ต้องให้แรงงานแก่รัฐบาลอยู่แล้ว

สำหรับภาวก็คือทุก ๆ ครอบครัวจะต้องเอาฮีเก๋วใส่ถุงเป็นจำนวนมาก เพื่อเอาไปทำกระดาษ และประชาชนจะต้องแบกน้ำและไม้ไปยัง drongs

การเก็บภาวอย่างหนักเป็นสิ่งที่ไม่มีเป็นแต่เป็นสิ่งที่บังคับเพียงประการเดียวในขณะนั้น ยังมีสิ่งอื่นอีก นั่นก็คือการปฏิบัติอันเก่าแก่ในการให้รางวัลแก่ข้าในราชสำนัก โดยการส่งบุคคลเหล่านั้นไปท่องเที่ยวยังท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อไปล่าแดงถึงอำนาจของรัฐบาลกลาง เจ้าหน้าที่เหล่านี้ เมื่อไปถึงหมู่บ้านต่าง ๆ ก็เรียกเก็บภาวเอาเก็บประชาชนเป็นการส่วนตัว เพราะถือเป็นรางวัลที่ได้รับจากการที่ตนได้รับใช้ราชการ ยิ่งไปกว่านั้น พวกเจ้าหน้าที่เหล่านี้ยังได้ช่วยผู้บังคับประชาชนให้บริการ เรื่องความบันเทิงและให้อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้ ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ไม่พอใจต่อความประพฤติของบุคคลพวกนี้ และรุนแรงมากขึ้น แต่ที่มีความรู้สึกขุ่นเคืองมากที่สุดก็ต่อแก่สถานที่ที่มีน้ำพุที่เป็นน้ำแร่ธาตุ ซึ่งเป็นที่ที่พวกข้าราชการเหล่านี้ชอบไปใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งต้องการให้ประชาชนในบริเวณนี้ สดสถานที่อาบน้ำให้เป็นอย่างดีสำหรับพวกเขา ฉะนั้นจึงทำให้ผู้คนในท้องถิ่นนั้นได้รับความเดือดร้อนมาก เป็นเหตุให้ชาวบ้านพากันทำลายแหล่งน้ำพุนั้นเสีย เพื่อจะไม่เป็นสิ่งที่ชักชวนให้พวกข้าราชการเหล่านี้เดินทางไปฮัก อย่างไรก็ตามหากจะดูเรื่องความยุติธรรมก็เห็นว่ากฎหมายให้ความยุติธรรมดี โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับการข่มขู่ประชาชน การลงโทษรุนแรงมากไม่เฉพาะแต่คดีดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังรวมทั้งอาชญากรรมทุกประเภทด้วย ชีวิตของชาวภูฐานทั้ง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาแต่ลัทธิของฮิวิต กลับมีแต่ความยากลำบากทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมนั่นเอง และสภาพแวดล้อมในภูฐานดังกล่าวนี้จึงไม่เหมาะสมกับคนอ่อนแอ

อารยธรรมทุกแห่งพัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแรงงานทาสเป็นสิ่งสำคัญ ในภูฐานก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อเริ่มสร้าง dzongs ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 จะต้องใช้แรงงานบังคับจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถหาได้พอเพียงจากแรงงานภายในประเทศ ดังนั้นภูฐานจึงต้องอาศัยแรงงานจากภายนอกคือ คอยปล้นล้นมดักกวาดต้อนผู้คนจากบริเวณที่ราบมาทำงาน

สร้าง dzongs แม้เมื่อสร้าง dzongs เสร็จแล้วก็ยังจำเป็นต้องเอาคนเหล่านี้ไว้สำหรับ
รักษาดูแลอีกด้วย แม้ในระหว่าง 50 ปีแรก ๆ ของศตวรรษนี้ ก็ยังพบครอบครัวเป็นจำนวน
มากที่สุด เชื้อสายมาจากพวกทาสที่เข้ามาก่อสร้าง dzongs

ลักษณะของสังคมมีลักษณะโดดเด่นอย่างยิ่ง กล่าวคือ แต่ละหมู่บ้านในแต่ละ
หุบเขา มีสภาพแบบเลี้ยงตนเองหรือพอกินพอใช้ เฉพาะหมู่บ้านของตน ไม่ค่อยจะได้มีความ
สัมพันธ์กับหมู่บ้านอื่นนัก กฎหมายก็ไม่มีความเป็นแบบแผน และอาชญากรรมประเภทเดียว
อาจถูกลงโทษแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ ผู้บริหารเป็นผู้ที่จะพิจารณาคดีตัดสินข้อพิพาท
ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมแบบเจ้าขุนมูลนาย ด้เป็นลัทธิของสังคมที่ Jigme Dorje Wangchuch
จะต้องปกครอง เมื่อพระบิดาลิ้นพระขนม ในปี 1952 กษัตริย์องค์ใหม่ด้มีพระชนมายุเพียง
24 ปี ถูกเลี้ยงดูในราชสำนักด้มีระเบียบวินัยเคร่งครัด และด้ได้รับการศึกษาไม่มากนัก แต่
สิ่งด้ได้รับมากที่สุดคือขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวภูฐาน ตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว พระองค์ด้
แสดงเจตนาอย่างแรงกล้า ด้ด้วยการปรับปรุงอุปนิสัยให้ใจคอกว้างขวางขึ้นด้ด้วยการอ่าน
หนังสือประเภทต่าง ๆ เป็นอันมาก จนกระทั่งทรงมีความรอบรู้ทั้งไม่ว่าจะเป็นปรัชญา หรือ
การสงคราม ด้านการแพทย์ พุทธศาสนา อาวุธ หรือแม้แต่เรื่องล้อย ๆ งาม พระองค์เป็น
ผู้มีความทรงจำดีเลิศซึ่งสามารถเข้าใจและจดจำได้ในทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์อ่านและ
พบมา การที่พระองค์ด้อ่านหนังสือมากทำให้พระองค์ด้เข้าใจถึงแนวคิดแบบประชาธิปไตย
และทรงยอมรับแนวความคิดดังกล่าวด้ หักคั้นทางการเมืองของพระองค์ ทรงด้รับอิทธิพล
จากเนहरूมาก ผู้ซึ่งพระองค์ทรงยกย่องอย่างสูง พระองค์เหมือนกับเนहरूตรงที่รักประเทศและ
ประชาชนของพระองค์มาก และยังเป็นผู้ด้มีสายตาสากลเหมือนเนहरूอีกด้วย และทรงมีอุดมการณ์
สูงส่ง พระองค์ทรงใฝ่ฝันที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศของพระองค์ให้เป็นประชาธิปไตย และ
พัฒนาประเทศให้ทันสมัย

14.6 ภูฐานสมัยของ Jigme Dorje Wangchuck (1952-1972)

สิ่งไม่น่าแปลกใจที่ปี 1952 ซึ่งเป็นปีที่พระองค์เสด็จแล้วราชย์นั้นจะเป็นปีแห่งความรุ่งเรืองของประวัติศาสตร์ภูฐาน คือ พระองค์ได้พยายามเปลี่ยนสังคมระบบเจ้าขุนมูลนายให้เป็นประชาธิปไตย ครึ่งอยู่ประเทศและประชาชนของพระองค์แทบจะไม่ได้มีการเตรียมตัวเพื่อรับกับมาตรการที่พระองค์ทรงริเริ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ของพระองค์เอง พระองค์ทรงล้าหน้าไปถึง 50 ปีทีเดียว และเวลาเท่านั้นที่จะพิสูจน์ได้ให้เห็นได้ว่าประเทศได้รับเอาแนวความคิดทางประชาธิปไตยไว้ได้เพียงใด แต่สิ่งนี้ก็ไม่ได้ทำให้ถึงความกล้าหาญของพระองค์และความเพียรพยายามอย่างใหญ่หลวงของพระองค์ลดน้อยลงไปเลย แต่มันกลับเน้นให้เห็นถึงเกียรติคุณของความเป็นผู้มีสำนึกสากลและความจริงใจต่ออุดมการณ์ของพระองค์

ระบบการปกครองจะได้อธิบายอย่างละเอียดในบทอื่น แต่ก็ควรจะกล่าวถึงมาตรการต่าง ๆ ของประชาธิปไตยทรงริเริ่มไว้ ซึ่งได้แก่มีการตั้งสภาแห่งชาติ (National Assembly) ฝาคาลสูง (High Court) สภาคณะรัฐมนตรี (Council of Ministers) และสภาที่ปรึกษาแห่งราชสำนัก (Royal Advisory Council) มีการยกเลิกระบบทาส ประเพณีหมอบกราบต่อหน้ากษัตริย์ก็ยกเลิกไปไม่ต้องปฏิบัติ การศาลก็แยกออกมาจากฝ่ายบริหาร และมีการประมวลกฎหมายขึ้น สร้างระบบข้าราชการขึ้น มีการเข้าควบคุม สืบราคาที่ดิน และเตรียมทำบันทึกประวัติศาสตร์ของที่ดิน กษัตริย์ยอมรับอำนาจของการยับยั้ง และกฎหมายที่ออกโดยสภาแห่งชาติถือเป็นกฎหมายสูงสุด ในไม่ช้า สภาแห่งชาติก็ได้ออกกฎหมายที่ทำให้กษัตริย์ต้องยอมการออกเสียงวางใจชุด ๆ 3 ปี แต่ถ้าหากออกเสียงไม่ไว้วางใจพระองค์จะต้องสละราชสมบัติ มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ได้เป็นที่ยอมรับทั้ง ๆ ที่ภูฐานก็ยังมีระบบกษัตริย์แบบลัทธิราชาธิปไตย พระองค์เต็มใจที่จะยกอำนาจทั้งหมดของพระองค์ให้กับสภาแห่งชาติ และลดฐานะของพระองค์เป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่ากษัตริย์องค์นี้ทรงมีความรักเสรีภาพและประชาธิปไตยเพียงใด

ภาพพระเจ้า Jigme Dorje Wangchuck กับพระมเหสี

ภาพพระเจ้า Jigme Dorje Wangchuck ขณะปฏิสังขรณ์กับประชาชน

บุคลิกภาพของพระองค์แสดงให้เห็นว่าทรงรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบ
ประชาชนเป็นอย่างดี พระองค์ทรงอุทิศตนเองให้กับงานสร้าง ปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย
ในขณะที่เดียวกันก็คงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมอันสูงส่งของประเทศไว้ จริงอยู่ประเทศต่าง ๆ
ส่วนมากเมื่อปรับปรุงประเทศให้มีความก้าวหน้าทางวัตถุ แล้วก็มักจะทำให้ความเจริญทาง
จิตใจและ วัฒนธรรมอันสูงส่งของตนพลอยเสื่อมลงไป แต่สำหรับพระองค์แล้ว ทรงรักษาดุลย
ระหว่งความก้าวหน้าทาง วัตถุกับคุณค่าทาง วัฒนธรรมด้วยการยึดนโยบาย "สายกลาง"
ตามกติกายของคำสอนพุทธ

จะต้อง เป็นที่จดจำกันในประวัติศาสตร์ที่เรียกว่า King Jigme Dorje
Wangchuck ไม่เพียงแต่เป็นสถาปนิก หรือผู้สร้างฐานสมัยใหม่เท่านั้น พระองค์ยังเป็น
ผู้ปกครองที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว และมีสายตาไกล และมีพระหทัยรักประชาชนเป็นอย่างดี
แท้จริง พระองค์สมควรได้รับสมญานามอย่างสมภาคภูมิในการเป็นกษัตริย์ที่ดีเลิศ และ
กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ พระองค์ทรงเปลี่ยนนโยบายดั้งเดิมของประเทศที่อยู่โดดเดี่ยว ด้วยการ
เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1971

อย่างไรก็ตามพระองค์ก็มาสวรรคตในบิตอมาคือวันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ.
1972 ที่ Nairobi ซึ่งถือเป็นวันที่แล่นเค้ราโศกของประเทศ ผู้ที่ปกครองสืบต่อมาก็
คือโอรสของพระองค์ Jigme Singye Wanchuck

¹Mehra, G. N. Bhutan : Land of the Peaceful Dragon,
(Delhi: Vikas Publishing House Pvt Ltd, 1974), pp. 81-104.
